

Uppsala studentkår

FRÅN UTBILDNING TILL YRKESLIV

Hur fungerar arbetslivsanknytningen vid
Uppsala universitet?

FRÅN UTBILDNING TILL YRKESLIV

Hur fungerar arbetslivsanknytningen vid Uppsala universitet?

Diariernr.: 60:12/13

Publiceringsdatum: 2013-06-28

Författare: Yasmin Hussein och Nils Jobring.

Layout: Tony Karlsson

UPPSALA STUDENTKÅR

Uppsala studentkår är sedan 1849 en sammanslutning av studerande vid Uppsala universitet och skapades gemensamt av studentnationerna för att kunna representera frågor som rör alla studenter vid universitetet. Även om omständigheter och tiderna har förändrats över de mer än hundra år som Uppsala studentkår funnits, så är ändamålet ändå i stort sett detsamma idag.

FÖRORD

"*Allas lika möjlighet till högre utbildning är ett fundament i den svenska högskolan*" förklarar Sveriges förenade studentkårer i sitt åsiktsprogram.

En viktig princip. Denna idé om jämlika villkor till utbildning bör dock inte begränsas till att gälla vägen dit utan även gälla efter avslutad utbildning. I en arbetsmarknad där sociala kontakter har stor betydelse är det viktigt med en god arbetslivsanknytning som bidrar till att minska betydelsen av studenters klassbakgrund.

I Högskolelagen står bland annat detta om kontakten med arbetslivet: *utbildning på grundnivå ska utveckla studenternas [...] beredskap att möta förändringar i arbetslivet* (1992:1434, 1 kap. 8 §). En högskoleutbildning skall alltså inte bara möta arbetsmarknadens krav utan även ge verktyg som är långsiktiga och hållbara. Det är i den andan Uppsala studentkår verkar. För oss är det avgörande att arbetslivsanknytning integreras i utbildningarna vid universitetet.

En välfungerande arbetsmarknadsanknytning ger studenterna mervärde till den egna utbildningen och kunskap som är användbar i en flexibel arbetsmarknad.

För att se hur väl dessa mål uppfylls vid universitetet har vi därför kartlagt två områden: den verksamhetsförlagda utbildningen och studie- och karriärvägledningen.

Med den här rapporten, *Från utbildning till yrkesliv*, vill vi lyfta studenternas upplevelser av arbetslivsanknytning och ge förslag på åtgärder som tryggar övergången från Uppsala universitet till arbetslivet. Det handlar i grunden om att ge fler studenter möjligheten att förverkliga sina drömmar efter examen. En utbildning i hög klass skall vara användbar i livets alla skeenden.

Yasmin Hussein

**Vice ordförande med utbildningspolitiskt ansvar
Uppsala studentkår**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	sida.
FÖRORD	3
1. INLEDNING	5
2. OM RAPPORTEN	6
3. VERKSAMHETSFÖRLAGD UTBILDNING	7
FÖRE AVFÄRD	7
Information	8
EKONOMI	8
Stora kostnader	8
Ska studenter gå med ekonomisk förlust?	9
SAMARBETE	10
SAMMANFATTNING – HUR FUNGERAR VFU?	11
FÖRSLAG	12
4. STUDIE- OCH KARRIÄRVÄGLEDNING	13
Vad säger de som arbetar med frågorna?	13
Vad säger studenterna?	13
FÖRSLAG	15
5. SLUTSATSER	16

1. INLEDNING

I en högskoleutbildning finns målet om att göra studenten så rustad som möjligt inför framtiden och för många studenter är det centralt att utbildningen leder fram till kvalificerade arbeten. En viktig del för att möjliggöra en god framtid för studenter går genom en välfungerande arbetslivsanknytning redan i grundutbildningen.

Arbetslivsanknytning är ett mångfacetterat begrepp, men finns bland annat med som grund inom Bologna-processen. Beroende på avsändare ser uppfattningen om arbetslivsanknytning olika ut. En rapport som tar upp hur flera olika organisationer ser på arbetslivsanknytning inom högskolan är dåvarande Högskoleverkets (HSV) rapport *Kontaktiviteter. Högskolornas verksamheter för utbildningarnas arbetslivsanknytning* (2012:23R). Som några exempel från HSV:s genomgång om tidigare publicerad information kan nämnas fackförbundets *Juseks* rapporter, där en av tre studenter i senaste undersökningen inte anser att högskolan underlättat för dem i kontakt med arbetslivet, *Civilekonomerna* där 59 procent – i deras senaste undersökning – anser att de saknat praktik, och *Riksrevisionen*, som enligt HSV konstaterar att ”studenter får otillräcklig information om arbetsmarknaden och att ansvaret för karriärvägledning är oklart”. God information och bra anknytning till arbetsmarknaden förefaller vara viktigt.

Två viktiga komponenter inom arbetslivsanknytning – som vi ser det – är en välutvecklad och fungerande verksamhetsförlagd utbildning (VFU) samt en god och högkvalitativ studie- och karriärvägledning.

Studievägledningens uppgifter är att bidra till att studenter kan fokusera på sina utbildningsmål och prestera bra studieresultat. Studenter har rätt till kompetent vägledning om fristående kurser och karriärrådgivning inför sin examen. Både studenten och lärosätet tjänar på en studietid utan avhopp och utbildningsval som präglas av bra underlag.

När kontakten till arbetslivet främst går via VFU är det centralt att informationen inför praktiken förbereder studenten så väl som möjligt. Obligatoriska moment inom utbildningen skall också vara avgiftsfria oavsett omständighet. Ingen student ska påverkas ekonomiskt negativt på grund av utbildningsval.

Den här rapporten belyser framförallt VFU och studie- och karriärvägledning vid Uppsala universitet. Genom att lyfta fram förslag på åtgärder för förbättringar hoppas vi att den här rapporten kan vara till gagn för de som berörs inom sektorn.

2. OM RAPPORTEN

Det material som vi främst använder oss av är två undersökningar samt en rapport; Uppsala studentkårs rapport *Karriärrådgivning och studievägledning – En tjänst för studenterna!* publicerades våren 2012 och handlade om Uppsala universitets studie- och karriärvägledning. Svarande var personal vid universitetet som arbetar med dessa frågor.¹ Undersökningarna genomfördes våren 2012 respektive 2013, av ARS Research AB (ARS) på uppdrag av Uppsala studentkår. Undersökningarna, där Uppsala studentkårs medlemmar intervjuades, handlade om medlemmarnas syn på och kunskaper om studiekvalitet, universitetets regler och studentboende (2102)² och om studenters benägenhet att studera utomlands och synen på verksamhetsförlagd utbildning (2013).³ I undersökningarna har procentandelarna i vissa fall avrundats, vilket gör att dessa i vissa fall kan summera strax över eller under 100 procent.

¹ *Karriärrådgivning och studievägledning – En tjänst för studenterna! En undersökning av Uppsala universitets studievägledning* (2012-04-27, Dnr. 34:11/12). Totalt sändes enkäten ut till 138 personer vid Uppsala universitet. Antal svarande var 37.

² Telefonintervjuer har genomförts under maj månad 2012 med medlemmar i Uppsala studentkår. Totalt genomfördes 600 intervjuer. Frågor har utformats gemensamt av Uppsala studentkår och ARS.

³ Telefonintervjuer har genomförts under mars månad 2013 med medlemmar i Uppsala studentkår. Totalt genomfördes 800 intervjuer, varav 396 med studenter som hade VFU inom sitt studieprogram. Ett överurval gjordes för studenter inom medicin- och lärarutbildningar, därför har materialet vägts så att de ingår med sin verkliga vikt (andel) av totalpopulationen. De vägda talen/procenten åsyftas i rapporten, specifika siffror rörande medicin- och lärarstudier är dock ej vägda.

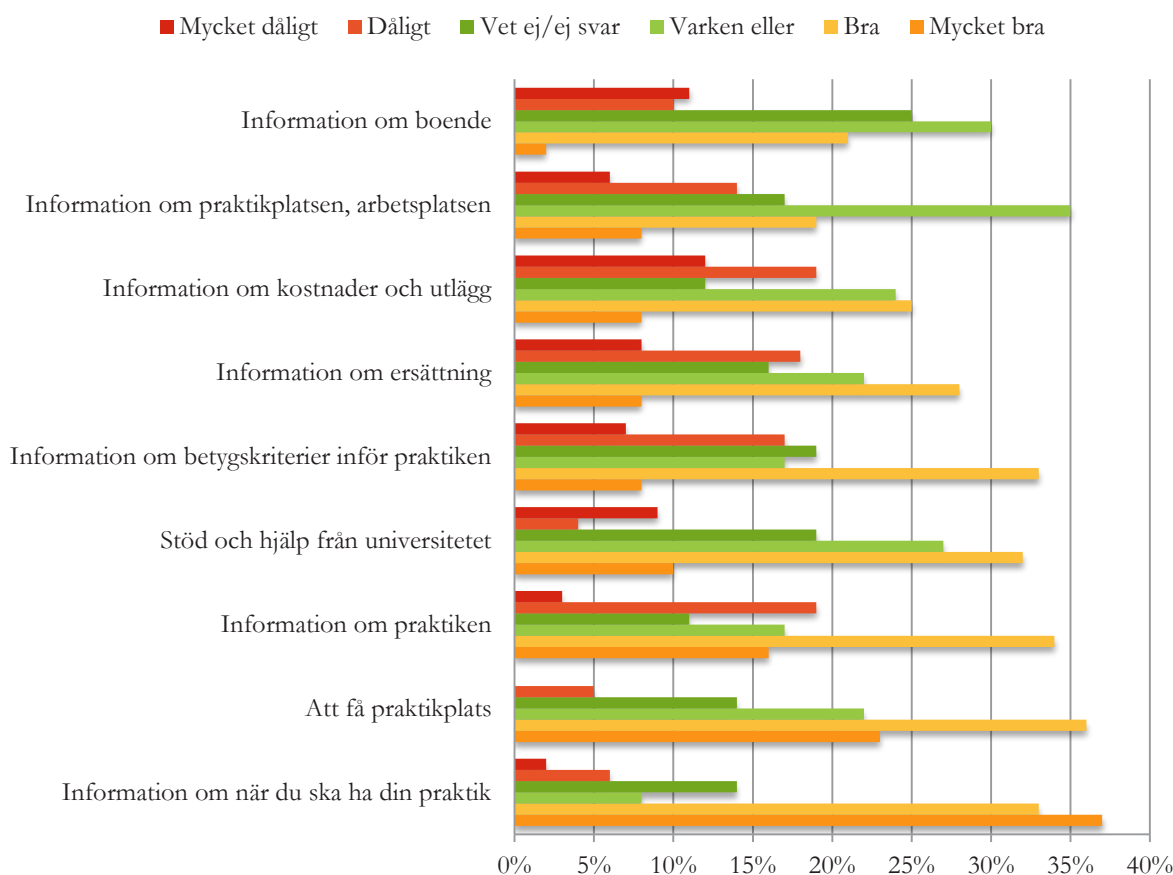
3. VERKSAMHETSFÖRLAGD UTBILDNING

FÖRE AVFÄRD

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en viktig del som förekommer i många utbildningar, framförallt de utbildningarna med inriktning mot yrkesexamen. Olika former av praktik är ett sätt att göra studenterna redo att möta arbetsmarknaden efter deras studier. Det är viktigt att dessa perioder är välfungerande och ger studenter möjlighet att tillgodogöra sig sin utbildning. Det är också centralt att planeringsfasen innan VFU-perioden fungerar. Det kan handla om information om många praktiska frågor, exempelvis information om boende och kostnader och utlägg. I undersökningen 2013 intervjuades studenter som hade VFU inom sitt studieprogram men ännu inte påbörjat eller haft den. Vi har framförallt undersökt hur VFU fungerar inom vårdutbildningar och lärarutbildningarna. De som intervjuades fick svara på ett flertal frågor om hur olika delar fungerade inför deras VFU-period.

Hur har följande fungerat inför Din verksamhetsförlagda utbildning?

Tillfrågade: Planerad verksamhetsförlagd utbildning under 2013.

De delar som verkar fungera bäst innan VFU-perioden och som flest ger goda betyg är information om *när* praktiken (VFU:n) kommer att vara, möjligheten till att *få* praktikplats och information *om* praktiken. Det är också endast information om att få praktikplats och information om när praktiken kommer att vara som har en lägre andel än 10 procent som svarat att det fungerat dåligt/mycket dåligt. Även stöd och hjälp från universitetet får också en relativt hög andel positiva svar och en hyfsat låg andel negativa svar (13 procent). Men på de övriga sex kategorierna är de negativa siffrorna högre.

De delar där högst andel anser att det fungerar dåligt eller mycket dåligt är information om kostnader och utlägg (31 procent) och information om ersättning (26 procent). De kategorier som flest svarar fungerat mycket dåligt i är information om kostnader och utlägg (12 procent) och information om boende (11 procent). Boendet är också den del som har sämst medelvärde⁴ av alla kategorier när det gäller information inför VFU-perioden.

Information

Det är uppenbart att Uppsala universitet brister i den information som studenter som ska genomgå VFU behöver. Det är inte hållbart att inte fullgod information om bland annat olika utgifter ges – studenter har i många fall snäva ekonomiska marginaler. Att informationen brister riskerar också medföra att studenter behöver lägga stor tid på att själva ta reda på hur det fungerar kring praktiska delar, vilket kan ta tid från såväl fokus på studier som till förberedelser inför VFU-perioden.

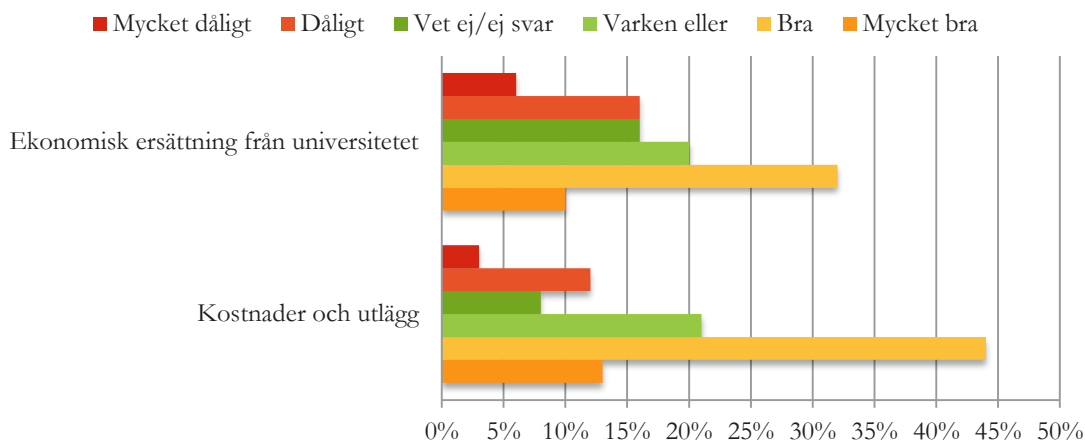
EKONOMI

Stora kostnader

Samma delar som informationsmässigt verkar brista *före* VFU märker även ut sig då studenter som hade genomfört sin VFU-period fick svara på hur den hade fungerat.⁵ En stor andel negativa svar rörde ekonomiska frågor, gällande såväl kostnader och utlägg som ekonomisk ersättning från universitetet.

Hur fungerade följande för Dig?

Tillfrågade: Har genomfört verksamhetsförlagd utbildning.

Det är runt en femtedel av de svarande som uppger att ekonomisk ersättning från universitet fungerar dåligt/mycket dåligt. Av samtliga frågor som ställdes till de som genomfört sin VFU är det ekonomisk ersättning från universitet som har lägst andel som svarar att det fungerat bra/mycket bra. Även kostnader och utlägg anser har strax över hälften som svarat att det fungerat bra/mycket bra.

⁴ Bedömningsskala utformad av ARS: "Skalan bör ses som en vägledning för att bedöma vad ett medelvärde står för."

⁵ På frågan, *Hur fungerade följande för Dig?* som hade fem svarsalternativ: mycket dåligt, dåligt, vet ej/ej svar, varken eller, bra, mycket bra. Totalt 12 kategorier; handledaren, meningsfyllda arbetsuppgifter för utbildningen, boende under praktikperioden, få praktikplats i tid, handledningen, arbetstiden, relevanta arbetsuppgifter inom betygsriterierna, praktikplatsens placering, resor till och från praktikplatsen, kostnader och utlägg, samarbetet mellan fakulteten och arbetsgivaren, ekonomisk ersättning från universitetet.

KATEGORI	Bra/Mycket bra	Dåligt	Mycket dåligt
Ekonomisk ersättning från universitetet	42 procent	16 procent	6 procent
Kostnader och utlägg	57 procent	12 procent	3 procent

Tillfrågade: Har genomfört verksamhetsförlagd utbildning. De som har svarat vet ej/inte svarat alt. varken eller redovisas ej ovan.

De två kategorierna, ekonomisk ersättning från universitet och kostnader och utlägg, är också de som får sämst betyg när medelvärden tas fram.⁶

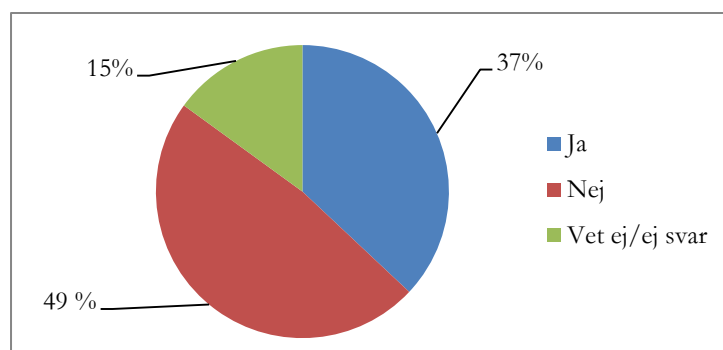
Ska studenter gå med ekonomisk förlust?

Att den ekonomiska delen kring VFU fungerar mindre bra vid universitetet blir också tydligt då en stor andel av de som gjort sin VFU redovisar att de har behövt lägga ut pengar. Det rör sig om så många som 59 procent av de svarande.⁷ Av kvinnorna har 64 procent svarat ja, och av männen 53 procent. Äldre studenter och de studenter som har studerat en längre period har oftare än yngre studenter respektive de som studerat en kortare period behövt stå för utlägg. Det är också en större andel av medicinstuderande (59 procent) som svarat ja än lärarstuderande (50 procent).⁸

Här skulle man kunna tro att de ekonomiska problemen för studenter avstannar. Det gör de inte. Av de som varit tvungna att stå med utlägg under sin VFU-period svarar 37 procent att det tagit lång tid⁹ för universitetet att betala utläggerna:

Har det tagit lång tid för universitetet att återbetala Dina utlägg för Din praktikplats?

Tillfrågade: Har behövt lägga ut pengar.

Att en så stor andel som 37 procent anser att det tagit lång tid att få återbetalning av sina utlägg är en anmärkningsvärt hög siffra. Man kan betänka att det – i det fall det har gått så här långt – den långa tiden för betalning av utläggerna drabbat studenterna negativt. Det är en högre andel av de kvinnliga studenterna, 41 procent, som svarar ja, att jämföra med de manliga studenterna (30 procent svarar ja). Det är också en högre andel som studerat längre som svarat ja än de som studerat kortare perioder (1-2 eller 3-4 terminer). Det är skillnad mellan andelen medicinstudenter (51 procent) och lärarstudenter (27 procent) som svarat nej på frågan.

⁶ Bedömningsskala utformad av ARS: "Skalan bör ses som en vägledning för att bedöma vad ett medelvärde står för." Kategorin *Samarbete mellan fakultetet och arbetsgivaren* har samma medelvärde som kostnader och utlägg.

⁷ Fråga: *Har du behövt lägga ut pengar för Din praktik?* Tillfrågade: Har genomfört verksamhetsförlagd utbildning.

⁸ Procentandelarna gällande medicin- och lärarstuderande ej viktade.

⁹ Fråga: *Har det tagit lång tid för universitetet att återbetala Dina utlägg?* Tillfrågade: Har lagt ut pengar.

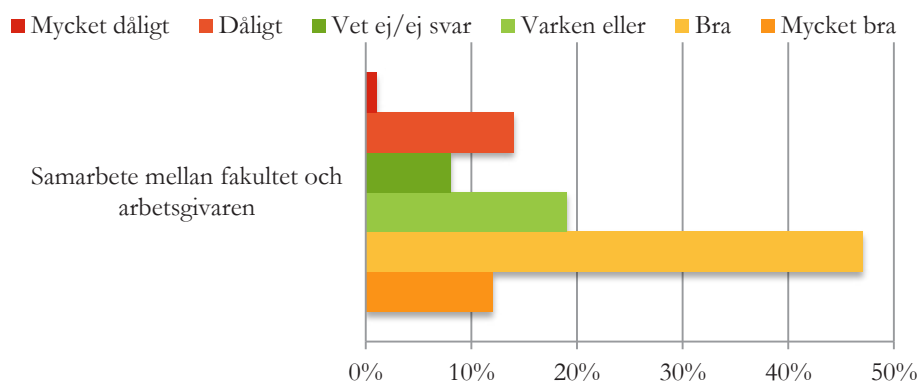
Att praktiska delar kring ekonomin – vilka torde vara av avgörande vikt för att VFU-perioden fungerar på ett bra sätt – inte fungerar väl är oacceptabelt. Enligt Högskolelagens (1992:1434) 4 kap. 4 § gäller att utbildning ska vara avgiftsfri för studenter som är medborgare i stat inom EES eller Schweiz. Att utbildningen är avgiftsfri är inte detsamma som att kostnader inte förekommer; kurslitteratur är ett av de tydligaste exemplen. Men VFU ska knappast vara en belastning för studenter, utan ge ett mervärde till utbildningen, inte merkostnader.

SAMARBETE

Att samarbete mellan universitetet och arbetsgivare fungerar är en nyckelfunktion till en väl fungerande VFU. Dessvärre var just samarbete – utöver de ekonomiska frågorna – en ytterligare fråga som utmärkte sig där en låg andel, i jämförelse med de andra kategorierna, svarade att denna fungerade bra. 14 procent ansåg att det fungerat dåligt, och 1 procent mycket dåligt. Medelvärdet¹⁰ är också lågt.

Hur fungerade följande för Dig?

Tillfrågade: Har genomfört verksamhetsförlagd utbildning.

Det är en högre andel av de svarande lärarstuderande (25 procent) som svarat att det fungerar dåligt/mycket dåligt, i jämförelse med andelen av medicinstuderande (12 procent).

Att runt 15 procent anser att samarbetet mellan fakulteter och arbetsgivare fungerar dåligt sänder tydliga varningssignaler. Universitetet har mycket att förbättra inom det här området.

¹⁰ Bedömningsskala utformad av ARS: ”Skalan bör ses som en vägledning för att bedöma vad ett medelvärde står för.”

SAMMANFATTNING - HUR FUNGERAR VFU?

I slutfrågan för de som genomfört sin VFU, *Hur vill du sammanfatta din verksamhetsförlagda utbildning, allt sammantaget?*¹¹ blir slutbetygen generellt sett mycket goda. 40 procent svarar mycket bra, och 50 procent svarar bra, totalt är det alltså runt 90 procent av de tillfrågade som anser att deras VFU varit bra. Män är något mer positiva än kvinnor, och yngre studenter är mer positiva än äldre studenter. Studenterna vid Uppsala universitet tycker att deras VFU i stort sett fungerar väl, när det gäller delar såsom arbetsuppgifter, arbetstid, boende, meningsfyllda arbetsuppgifter osv. I 9 av 12 områden i undersökningen svarade över 70 procent att de fungerat bra/mycket bra.¹² Sammantaget ger detta bilden att studenter är nöjda med sin VFU.

Samtidigt illustrerar ovanstående genomgång brister. Dessa handlar i korthet om information *inför* VFU-perioden, och *under/efter* perioden frågor rörande ekonomi; kostnader och utlägg, samt samarbete med arbetsgivaren och universitetet. Även vissa praktiska delar får låga betyg av de som genomfört sin VFU. För kategorierna praktikplatsens placering, resor till och från praktikplatsen samt att få praktikplats i tid är det runt 10 % som har svarat att det fungerat antingen dåligt eller mycket dåligt. Dock är andelen som svarat bra/mycket bra här, som nämnt, över 70 procent.

Det förefaller finnas ett samband mellan (brist på) information och vad som därefter fungerar mindre bra. Att informationen är bristfällig när det rör praktiska och centrala delar som boende, kostnader och utlägg, och information om ersättning, riskerar att påverka till det sämre – även om den faktiska VFU-perioden sedan är bra. Det riskerar också att ta mycket energi från studenterna. En ytterligare aspekt är att det är många av de som ska påbörja sin VFU under 2013 upplever att information om betygskriterier fungerar dåligt/mycket dåligt (24 procent) inför perioden. Det är ur ett lärandeperspektiv – tillgodogörande av utbildningen – högst illavarslande.

Det är av stor vikt att samarbeten mellan universitetet och den arbetsgivare där studenter kommer att göra sin VFU är välfungerande. Att många av de svarande studenterna upplever att samarbete mellan fakultet och arbetsgivaren fungerar dåligt är allvarligt. Det är centralt att denna samverkan fungerar mellan aktörerna och därför behövs det tydligare riktlinjer, och även satsningar på samarbetet.

Att studenter behöver göra utlägg för sin VFU-period – dessutom i stor utsträckning under lång tid – påverkar givetvis till det sämre. Alla har inte ekonomi för det, och i ett större perspektiv är det inte hållbart att problem i dessa frågor uppkommer. Det är dessutom skillnad mellan kvinnor/män för hur lång tid det tagit att få tillbaka sina utlägg, 41 procent av kvinnorna svarar att det tagit lång tid att få tillbaka sina utlägg gentemot 30 procent av männen. Detta skulle kunna vara ett utslag av olika studieinriktning. Andelen som svarar ja på frågan är likvärdig mellan studerande inom medicin (40 procent) och lärarstudenter (36 procent). Däremot skiljer det sig åt mellan de som svarat nej (51 procent medicin, 27 procent lärare) och vet ej/ej svar (9 procent medicin, 36 procent lärare). Men oavsett vilket ska studenterna för det första inte behöva lägga ut pengar för sin VFU-period, och för det andra så finns ett uppenbart jämställdhetsproblem.

¹¹ Tillfrågade: Har haft verksamhetsförlagd utbildning.

¹² Värt att notera är dock att i samtliga kategorier har fler kvinnor än män som har svarat antingen *dåligt* eller *mycket dåligt* av de som genomfört VFU (I följande delfrågor blir det procentuellt sett fler kvinnor som svarat dåligt/mycket dåligt: *praktikplatsens placering, resor till och från praktikplatsen, handledaren, handledningen, relevanta arbetsuppgifter inom betygskriterierna, arbetstiden, samarbetet mellan fakultet och arbetsgivaren, kostnader och utlägg, boende under praktikperioden*). Diskrepansen är dock liten. Siffrorna är som anges i inledningen hämtade från de viktade talen.

FÖRSLAG:

- Universitetsgemensamma riktlinjer kring verksamhetsförlagd utbildning
- Formalisera informationen och administrationen
- Ge information före VFU – undviker många fallgropar
- Se över och förbättra samarbeten mellan fakulteter och arbetsgivarna
- Satsa på integrering av samverkan i grundutbildningen

4. STUDIE- OCH KARRIÄRVÄGLEDNING

Vad säger de som arbetar med frågorna?

I Uppsala studentkårs rapport *Karriärrådgivning och studievägledning* från 2012 intervjuas studievägledare/personal som arbetar med studievägledning vid Uppsala universitet om vilket behov studenterna har av studievägledning och karriärrådgivning, och får även frågor om hur väl de anser att de kan besvara studenternas frågor.

Det studenterna oftast frågar om är information om kurser och program vid institutionen. Studenter frågar också relativt ofta¹³ om vilka yrken eller arbetsuppgifter som finns för den utbildning som studenten läser och hur arbetsmarknaden ser ut för branschen.

Majoriteten i rapporten svarade¹⁴ att de är väl förberedda när det gäller att ge information till studenterna om kurser och program vid institutionen. Flest är väl förberedda när det gäller frågor om program. Omkring hälften svarade att de var väl förberedda att svara på frågor om strategiska val av kurser, vilka yrken och arbetsuppgifter som finns för den utbildning som studenten läser och allmänna frågor och råd om att söka arbete. En ytterst liten andel svarade dock att de ej var väl förberedda gällande dessa frågor. Däremot svarade strax under hälften att de var ej väl förberedda när det kommer till frågor om hjälp med praktik¹⁵ och CV-granskning.

Studievägledningen vid universitetet verkar vara väl medveten om vilka frågor den kan bra, och även vilka frågor den behöver utveckla sin kompetens inom. Sett i anslutning till att många studenter upplever att information i många delar kring VFU inte är fullgod märks det dock att det behövs mer. Däremot kan inte studievägledningen vid universitetet ensamt lastas för detta, men fyller en viktig funktion i att guida studenterna.

Det är en hög andel av de svarande som efterfrågar vidareutbildning inom såväl studievägledning (cirka 65 procent) som karriärvägledning (cirka 72 procent). Många betonar dock att de har god kompetens, men att det är viktigt med fortbildning. Enligt de som svarat på frågorna efterfrågar många studenter karriärrådgivning. De svarande anser att det finns ett stort behov av sådan.

Vad säger studenterna?

Undersökningen som gjordes på uppdrag av Uppsala studentkår våren 2012 behandlade bland annat hur studenterna vid Uppsala universitet såg på studie- och karriärvägledningen. Av de svarande hade fyra av tio (42 procent) fått studievägledning det senaste läsåret (2011/2012). Det var en högre andel inom teknik och naturvetenskap som fått studievägledning jämfört med övriga sektioner.¹⁶

¹³ Av de tre svarsalternativen *ofta*, *ibland* och *sällan* har runt hälften av de svarande kryssat i att studenter *ofta* frågar om yrken/arbetsuppgifter för den utbildning studenten läser och runt 40 procent av de svarande har angett att studenter *ofta* frågar om arbetsmarknaden för branschen.

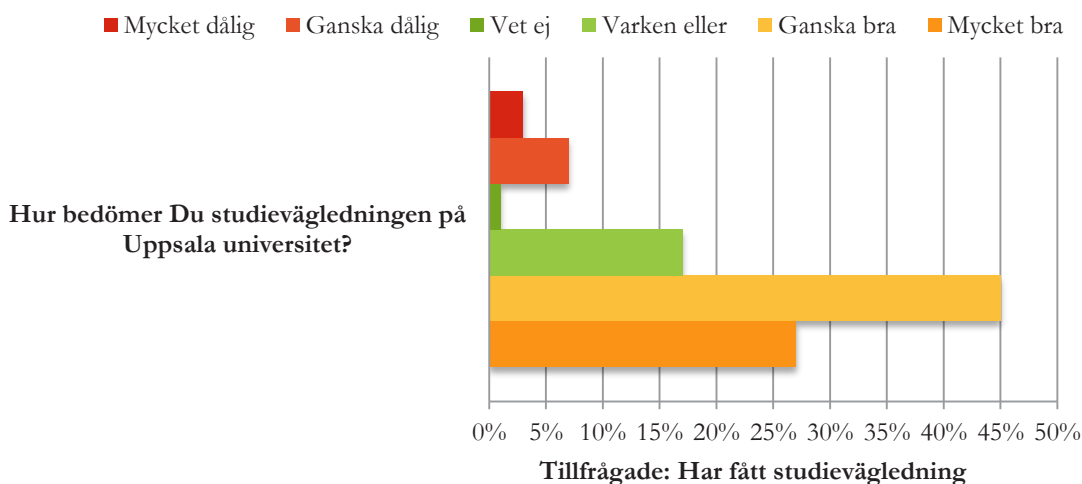
¹⁴ Svar på frågan, *Hur förberedd känner du dig på att svara på de ovanstående frågorna?* Svartalternativ: *väl förberedd, medelgod kännedom, ej väl förberedd.*

¹⁵ Ur rapporten: "Frågan om praktik bör dock ses i relation till att majoriteten som svarat är från teknisk-naturvetenskaplig fakultet. I många av utbildningar gör man exjobb vilket kan liknas med praktik, men det är inte säkert att respondenterna uppfattat frågan på det sättet."

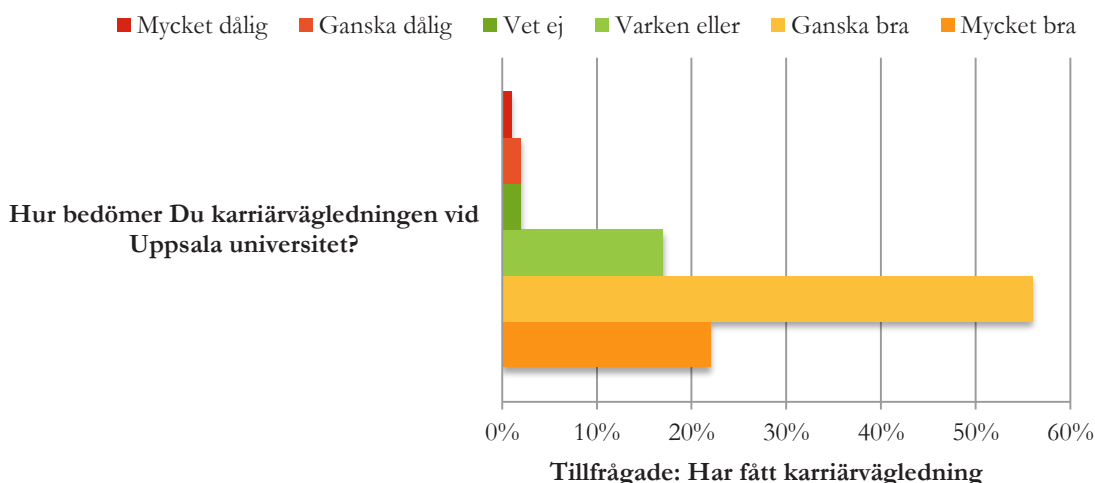
¹⁶ ARS har gjort uppdelning efter sektionerna inom Uppsala studentkår; Humanistiska, Ekonomiska, Juridiska, Medicinska, Samhällsvetenskapliga, Teknisk-naturvetenskapliga sektionen samt Sektion Lära.

Studierande tillhörande Medicinska sektionen hade den lägst andel av de som fått studievägledning (18 procent), jämfört mellan sektionerna.

Av de som inte haft studievägledning menade 19 procent att de känt behovet av det. De som fått studievägledning det senaste året fick frågan hur de bedömer den vid Uppsala universitet; de flesta ansåg denna vara bra/mycket bra (72 procent), medan en låg andel såg den som dålig/mycket dålig (10 procent).

Det var en lägre andel studenter som hade fått karriärvägledning (21 procent) senaste läsåret (2011/2012) jämfört med studievägledning (42 procent). Studenterna vid Teknisk-naturvetenskapliga sektionen avviker återigen i jämförelse med högre sektionen då en tredjedel (33) procent fått karriärvägledning, en högre andel än övriga sektioner. Behovet av karriärvägledning (26 procent) är aningen större i jämförelse med studievägledningen (19 procent), enligt de som inte haft det/haft behov av det. De som fått karriärvägledning fick frågan hur du bedömer denna.

78 procent svarar att karriärvägledningen varit bra/mycket bra, vilket är en högre andel än när det kommer till studievägledningen. Det är också en lägre andel än vid studievägledningen som svarat att karriärvägledningen varit dålig/mycket dålig (2 procent) i jämförelse med studievägledning (10 procent). Männen (89 procent) är mer nöjda än kvinnorna (68 procent) av de som svarat bra/mycket bra. Sett till sektioner anser runt 90 procent av studenterna inom ekonomi, medicin och teknisk-

naturvetenskap att karriärvägledningen varit bra/mycket bra, medan bara 33 procent av samhällstudenterna anser det.

FÖRSLAG:¹⁷

- Öka synligheten för studievägledningen bland studenter
- Satsa på fortbildning för studievägledare inom karriärrådgivning
- Satsningar på en likvärdig – för alla studenter – kvalitativ studie- och karriärvägledning

¹⁷ Delar av förslagen hämtade från rapporten *Karriärrådgivning och studievägledning* (Uppsala studentkår).

5. SLUTSATSER

Studenterna vid Uppsala universitet bör ha alla möjligheter som finns för en smidig övergång från studier till jobb. Arbetslivanknytning inom utbildningen är en förutsättning för att studenterna ska kunna använda de kunskaper som den högre utbildningen ger i praktiken. Det är också viktigt att det tydliggörs att akademisk frihet inte står i motsättning till att arbetsmarknadsanknytning integreras i utbildningen.

Uppsala studentkår kan efter genomförda undersökningar konstatera att studenterna vid Uppsala universitet uppskattar många delar av implementeringen av arbetslivsanknytning i utbildningarna.

Det betyder inte att vår genomgång av VFU inte visar på brister eller att det saknas exempel för att fullgöra utvecklingen av studie-och karriärvägledning.

VFU innan avfärd

En majoritet av studenterna visar i utvärderingen att de får praktikplatsen i tid och att de är nöjda med placeringen av den. Det är bra att arbetet inför den verksamhetsförlagda utbildningen upplevs fungera väl. Här ger studenterna ett bra betyg till fakulteternas arbete.

Information

Att man får kunskap om praktiska delar som ersättning för kostnader eller boende inför praktiken ska vara en självklarhet, om studenterna ska kunna tillgodogöra sig utbildningen på bästa sätt.

Vår rapport visar att många studenter upplever att de saknar den insynen inför sin VFU. Det skapar inte bara onödig stress utan bidrar också till att fokus inte hamnar hos lärandet – vilket borde vara syftet. Ett sätt för fakulteterna att åtgärda bristen är genom informationssatsningar tidigt i utbildningen. Det skall vara tydligt för alla studenter som startar en utbildning vad som krävs i de obligatoriska momenten.

Samarbete mellan universitet och arbetsgivare

God samverkan mellan universitetet och arbetsgivarna som tar emot studenter till VFU är viktigt för alla ska få relevant anknytning till arbetsmarknaden. När samarbetet mellan dessa aktörer inte fungerar är den största förloraren utan tvekan studenterna. Det är studenterna som betalar i försvårad kontakt med arbetslivet och kanske även möjligheten till jobb. Studenter intervjuade i vår undersökning pekade ut samarbete mellan fakultet och arbetsgivare som ett av områdena som är i behov av utveckling. Samverkan mellan lärosäte och omgivande samhälle regleras i Högskolelagen och är en fråga som länge diskuterats inom högskolesektorn. Det är viktigt att satsa på integrering av samverkan i grundutbildningen, vilket gynnar de studenter vid Uppsala universitet som genomför eller kommer att genomföra VFU. Det handlar om att möta den framtida arbetsmarknaden redan före praktiken genomförs.

Ekonomi

Av de tillfrågade studenterna i undersökningen medger majoriteten att de har behövt lägga ut pengar för att genomgå praktiken. En stor grupp svarar också att det har tagit lång tid att få tillbaka utläggerna från universitetet. Gruppen kvinnor är större än gruppen män i den kategorin.

I Sverige råder det avgiftsfrihet i högre utbildning och det skall följas. Det är oacceptabelt att studenter riskerar gå back på att genomföra moment, i många fall obligatoriska, i sin utbildning. Kostnader som studenter måste stå för, för att bli godkända på kurserna. Uppsala studentkår ser allvarligt på att principen om avgiftsfri utbildning urholkas och ser det även som viktigt att lyfta hur detta påverkar den breddade rekryteringen. Studenters ekonomiska bakgrund ska inte påverka huruvida de kan genomföra sin utbildning. För att börja lösa problemet föreslår vi universitetsgemensamma riktlinjer kring verksamhetsförlagd utbildning. Riktlinjerna ska tydligt reglera att kostnader i samband med VFU minimaliseras.

Studie - och karriärvägledning

Studievägledare vid Uppsala universitet efterfrågar fort- och vidareutbildning för att bättre möta upp studenternas ökade efterfrågan av karriärvägledning. Fortbildning behövs för att vägledarna bättre ska kunna ge råd till studenterna i en arbetsmarknad som förändras i snabb takt.

Studenter vid Uppsala universitet ger ett gott omdöme till studievägledningen. En stor majoritet anser att den fungerar mycket bra och detta är något Enheten för studie- och karriärvägledning bör ta åt sig. Vi kan också konstatera att behovet av karriärvägledning är stort hos studenterna.

Studenter som läser inom samhällsvetenskap och humaniora skiljer sig från resterande utbildningsgrupper när de ger lägre betyg till karriärvägledningen som erbjuds vid universitetet. Här är det viktigt att ansvariga institutioner och fakulteter satsar på en större synlighet för existerande tjänster och viker mer resurser åt att fler vägledare anställs på heltid.

Uppsala studentkår